Laboratory Exercise 12

Interrupts, IO programming&Cache

Goals

After this laboratory exercise, you should understand the basic principles of interrupts and how interrupts can be used for programming. You should also know the difference between polling and using interrupts and the relative merits of these methods; the basic principles of cache memories and how different parameters of a cache memory affect the efficiency of a computer system.

Literature

■ Patterson and Hennessy: Chapter 2.7, 2.9, 2.10, 2.13, 5.7, Appendix A.6, A.7, A.10, Chapter 7.1–7.3

Polling or Interrupts

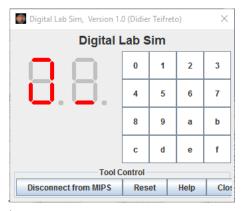
A computer can react to external events either by polling or by using interrupts. One method is simpler, while the other one is more systematic and also more efficient. You will study the similarities and differences of these methods using a simple "toy" example program.

Each pheriperal device connects to the CPU via a few ports. CPU uses address to find out the respective port, and after that, CPU could read/write the new value to these port to get/control the device.

Preparation

Study literature and these home assignments before coming into the class.

Assignments at Home and at Lab

Home Assignment 1 - POOLING

Write a program using assembly language to detect key pressed in Digi Lab Sim and print the key number to console.

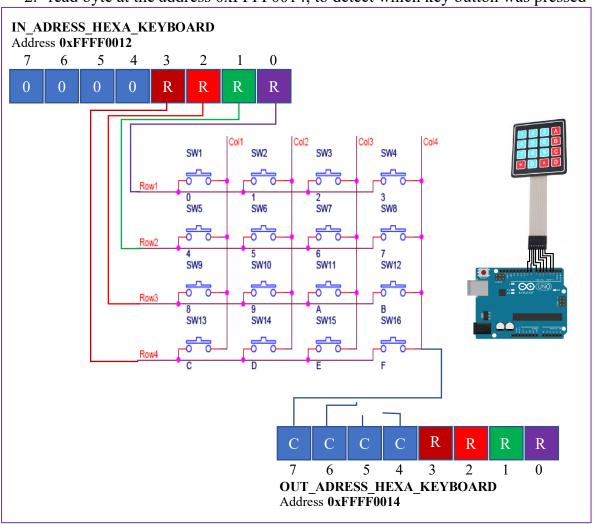
The program has a unlimited loop, to read the scan code of key button. This is POLLING.

In order to use the key matrix¹, you should

¹ Key matrix animation: http://hackyourmind.org/public/images/keypad12keys anim.gif

1. assign experted row index into the byte at the address 0xFFFF0012

2. read byte at the address 0xFFFF0014, to detect which key button was pressed

# — #			col 0x1	col 0x2	col 0x4	col 0x8
###	row	0x1	0 0x11	1 0x21	2 0x41	3 0x81
# # #	row	0x2	4 0x12	5 0x22	6 0x42	7 0x82
###	row	0x4	8	9	a	b
######	row	0x8	0x14 c	0x24 d	0x44 e	0x84 f
#			0x18	0x28	0x48	0x88
					mal keyboard ton 0,1,2,3	(bit 0 to 3)

```
assign 0x2, to get key button 4,5,6,7
# NOTE must reassign value for this address before reading,
# eventhough you only want to scan 1 row
.eqv IN ADRESS HEXA KEYBOARD
                                   0xFFFF0012
# receive row and column of the key pressed, 0 if not key pressed
# Eq. equal 0x11, means that key button 0 pressed.
# Eg. equal 0x28, means that key button D pressed.
.eqv OUT ADRESS HEXA KEYBOARD
                                  0xFFFF0014
.text
main:
                 li
                       $t1,
                            IN ADRESS HEXA KEYBOARD
                 li
                       $t2, OUT ADRESS HEXA KEYBOARD
                       $t3,
                             0 \times 0 \times 0 = 0 # check row 4 with key C, D, E, F
polling:
                       $t3,
                              0($t1) # must reassign expected row
                              0($t2)
                 1b
                       $a0,
                                        # read scan code of key button
                             34
   print:
                 li
                       $v0,
                                        # print integer (hexa)
                 syscall
                       $a0,
                            100
                                        # sleep 100ms
    sleep:
                 li
                              32
                 li
                       $v0,
                 syscall
                                        # continue polling
back to polling: j
                      polling
```

Home Assignment 2 - INTERRUPT

Study the following assembly program, which waits for an interrupt from keyboard matrix, and prints out a simple message. Go over the code in detail and make sure that you understand everything, especially how to write and install an interrupt routine, how to enable an interrupt, and what happens when an interrupt is activated.

Vietnamese support:

Cũng như các bộ xử lý khác, MIPS có 3 service với cùng một nguyên lý, nhưng khác nhau về muc đích sử dung

- Exception: xảy ra khi có lỗi trong quá trình chạy, chẳng hạn tham chiếu bộ nhớ không hợp lệ.
- Trap: xẩy ra bởi cách lệnh kiểm tra
- Interrupt: do các thiết bị bên ngoài kích hoạt

Cả 3 cơ chế trên đều được gọi chung là Exception.

Cách thức hoạt động: khi một exception xảy ra

- Khi có một Exception xảy ra, MIPS sẽ luôn nhảy tới địa chỉ cổ định 0x80000180 để thực hiện chương trình con phục vụ ngắt. Để viết chương trình con phục vụ ngắt, sử dụng chỉ thị **.ktext** để viết code ở địa chỉ 0x80000180 nói trên.
- Bộ đồng xử lý C0, thanh ghi \$12 (status) sẽ bật bit 1
- Bộ đồng xử lý C0, thanh ghi \$13 (cause) sẽ thay đổi các bit 2~6 cho biết nguyên nhân gây ra ngắt
- Bộ đồng xử lý C0, thanh ghi \$14 (epc) sẽ chứa địa chỉ kế tiếp của chương trình chính, để quay trở về sau khi xử lý các đoạn mã Exception xong. (giống như thanh ghi \$ra)

- Trường hợp thanh ghi \$13 (cause) cho biết nguyên nhân làm tham chiếu địa chỉ bộ nhớ không hợp lệ, thanh ghi \$8 (vaddr) sẽ chứa địa chỉ lỗi đó.
- Nếu không có mã lệnh nào ở địa chỉ 0x80000180 (.ktext), chương trình sẽ hiện thông báo lỗi và tự kết thúc.
- Sau khi kết thúc chương trình con, sử dụng lệnh để quay trở lại chương btrình chính. Lệnh **eret** sẽ gán nội dung thanh ghi PC bằng giá trị trong thanh ghi \$14 (epc).

Tuy nhiên, lưu ý rằng, trong MARS, thanh ghi PC vẫn chứa địa chỉ của lệnh mà ngắt xảy ra, tức là lệnh đã thực hiện xong, chứ không chứa địa chỉ của lệnh kế tiếp. Bởi vây phải tự lập trình để tăng địa chỉ chứa trong thanh ghi epc bằng cách sử dụng 2 lệnh mfc0 (để đọc thanh ghi trong bộ đồng xử lý C0) và mtc0 (để ghi giá trị vào thanh ghi trong bô đồng xử lý C0)

- Các bit 8-15 của thanh ghi Cause, \$13 được sử dụng để xác định nguyên nhân gây ra ngắt. Hãy đọc thanh ghi này, kết hợp với thông tin chi tiết trong hướng dẫn sử dụng của từng thiết bị giả lập để biết được nguồn gốc gây ra ngắt.

Cách thức viết chương trình phục vụ ngắt: để viết chương trình con phục vụ ngắt khi có sự kiện ngắt xảy ra, có thể dùng một trong các phương pháp sau:

- 1. Viết chương trình con phục vụ ngắt trong cùng một file nguồn
- 2. Viết chương trình con phục vụ ngắt trong file nguồn độc lập, và lưu trữ trong cùng một thư mục với chương trình chính. Sau đó, sử dụng tính năng trong mục Setting là "Assemble all files in directory"
- 3. Viết chương trình con phục vụ ngắt trong file nguồn độc lập, và lưu trữ trong cùng một thư mục bất kì. Sau đó, sử dụng tính năng trong mục Setting là "Exception Handler.."

BUG: Ghi nhận các lỗi của công cụ MARS

- 1. Giữa 2 lệnh syscall và lệnh jump, branch cần bổ sung thêm lệnh nop. Nếu không việc ghi nhận giá trị của thanh ghi PC vào EPC sẽ bị sai
- 2. Với các công cụ giả lập, nên bấm nút "Connect to MIPS" trước khi chạy giả lập. Nếu không, việc phát sinh sư kiện ngắt sẽ không xảy ra.

```
0xFFFF0012
.eqv IN ADRESS HEXA KEYBOARD
.data
Message: .asciiz "Oh my god. Someone's presed a button.\n"
# MAIN Procedure
.text
main:
     # Enable interrupts you expect
     # Enable the interrupt of Keyboard matrix 4x4 of Digital Lab Sim
       $t1, IN ADRESS HEXA KEYBOARD
        $t3, 0x80 \# bit 7 of = 1 to enable interrupt
     li
     sb $t3, 0($t1)
     # No-end loop, main program, to demo the effective of interrupt
Loop:
    nop
     nop
     nop
     nop
        Loop # Wait for interrupt
end main:
# GENERAL INTERRUPT SERVED ROUTINE for all interrupts
.ktext 0x80000180
     #-----
     # Processing
     #-----
IntSR: addi     $v0, $zero, 4 # show message
     $a0, Message
     syscall
     # Evaluate the return address of main routine
     # epc <= epc + 4
     #-----
return: eret
                    # Return from exception
```

Home Assignment 3 – INTERRUPT & STACK

Study the following assembly program, in which

- 1. Main program enables 1 interrupt: from key matrix in Data Lab Sim
- 2. Main program only print a sequence number to console
- 3. Connect Data Lab Sim. Whenever user press a key button C, D, E, or F, an interrupt raises and print key scan-code to console

```
.eqv IN ADRESS HEXA KEYBOARD
                         0xFFFF0012
.eqv OUT ADRESS HEXA KEYBOARD
                         0xFFFF0014
.data
Message: .asciiz "Key scan code "
# MAIN Procedure
.text
main:
     #-----
     # Enable interrupts you expect
     # Enable the interrupt of Keyboard matrix 4x4 of Digital Lab Sim
          $t1, IN_ADRESS HEXA KEYBOARD
     li
     li
          $t3,
               0x80 # bit 7 = 1 to enable
     sb
         $t3, 0($t1)
     #-----
     # Loop an print sequence numbers
          $s0, $s0, $s0 # count = $s0 = 0
     xor
         $s0, $s0, 1 # count = count + 1
Loop:
     addi
         $v0,$zero,1
prn seq:addi
           $a0,$s0,$zero # print auto sequence number
     add
     syscall
           $v0,$zero,11
prn eol:addi
           $a0,'\n'
                     # print endofline
     li
     syscall
           $v0,$zero,32
sleep: addi
     li
           $a0,300
                     # sleep 300 ms
     syscall
                      # WARNING: nop is mandatory here.
     nop
     b
                       # Loop
           Loop
end main:
# GENERAL INTERRUPT SERVED ROUTINE for all interrupts
.ktext 0x80000180
     # SAVE the current REG FILE to stack
     #-----
IntSR: addi $sp,$sp,4  # Save $ra because we may change it later
     sw $ra,0($sp)
     addi $sp,$sp,4
                  # Save $ra because we may change it later
     SW
         $at,0($sp)
     addi $sp,$sp,4
                   # Save $ra because we may change it later
         $v0,0($sp)
     addi $sp,$sp,4
                   # Save $a0, because we may change it later
          $a0,0($sp)
     SW
     addi $sp,$sp,4
                   # Save $t1, because we may change it later
         $t1,0($sp)
     addi $sp,$sp,4
                    # Save $t3, because we may change it later
     sw $t3,0($sp)
```

```
# Processing
            $v0, $zero, 4
prn msg:addi
           $a0, Message
      la
       syscall
get_cod:li
            $t1, IN ADRESS HEXA KEYBOARD
            $t3, 0x88 # check row 4 and re-enable bit 7
$t3, 0($t1) # must reassign expected row
       sb
             $t1, OUT_ADRESS_HEXA_KEYBOARD $a0, 0($t1)
prn_cod:li
             $v0,34
      syscall
      li
             $v0,11
      li
             $a0,'\n' # print endofline
      syscall
       # Evaluate the return address of main routine
       # epc <= epc + 4
#-----
       # RESTORE the REG FILE from STACK
           $t3, 0($sp) # Restore the registers from stack
restore:1w
      addi $sp,$sp,-4
            $t1, 0($sp) # Restore the registers from stack
      lw
            $sp,$sp,-4
       addi
            $a0, 0($sp) # Restore the registers from stack
      lw
            $sp,$sp,-4
       addi
            $v0, 0($sp)
                          # Restore the registers from stack
      lw
       addi
           $sp,$sp,-4
      lw
            $ra, 0($sp)
                          # Restore the registers from stack
      addi $sp,$sp,-4
return: eret
                            # Return from exception
```

Home Assignment 4 - MULTI INTERRUPT

Vietnamese support:

Thanh ghi số 13, status trong bộ đồng xử lý C0, chứa các thiết lập về tình trạng ngắt.

1	1 0	1	0	0		C									
	15	14	13	12	11	10			6	5	4	3	2	1	0
					KM	TC			_	Exce	ption	Cod	'e	K/U	IE
IE=1 cho phép ngắt. $IE=0$ vô hiệu hóa mọi hoạt động ngắt													ngắt		
K/U=1 hoạt động ở chế độ Kernel. K/U=0 hoạt động ở chế độ User															
Ngoại lệ do syscall, overflow, lệnh tạo ngắt mềm như teq teqi															
Time Counter bộ đếm thời gian															
Key Matrix															

Study the following assembly program, in which:

- 1. Main program enables 2 interrupts simultaneously: from key matrix and time counter in Data Lab Sim
- 2. Main program do nothing with a deadloop
- 3. Connect Data Lab Sim. Whenever user press any key or time interval reachs, an interrupt raises and print key scan-code to console.

```
IN ADRESS HEXA KEYBOARD
                            0xFFFF0012
.eqv
.eqv COUNTER
                 0xFFFF0013
                                  # Time Counter
.eqv MASK_CAUSE_COUNTER 0x00000400 # Bit 10: Counter interrupt
.eqv MASK_CAUSE_KEYMATRIX 0x00000800 # Bit 11: Key matrix interrupt
.data
msg keypress: .asciiz "Someone has pressed a key!\n"
msg counter: .asciiz "Time inteval!\n"
# MAIN Procedure
.text
main:
      # Enable interrupts you expect
      # Enable the interrupt of Keyboard matrix 4x4 of Digital Lab Sim
      li $t1, IN ADRESS HEXA KEYBOARD
          $t3, 0x80 # bit 7 = 1 to enable
      li
   sb $t3, 0($t1)
      # Enable the interrupt of TimeCounter of Digital Lab Sim
           $t1, COUNTER
      li
      sb
           $t1, 0($t1)
      # Loop an print sequence numbers
      #-----
      nop
Loop:
      nop
      nop
            $v0,$zero,32 # BUG: must sleep to wait for Time Counter
sleep: addi
      1i $a0,200 # sleep 300 ms
      syscall
                         # WARNING: nop is mandatory here.
      nop
            Loop
end main:
# GENERAL INTERRUPT SERVED ROUTINE for all interrupts
.ktext 0x80000180
IntSR: #----
      # Temporary disable interrupt
dis int:li $t1, COUNTER # BUG: must disable with Time Counter
      sb $zero, 0($t1)
```

```
# no need to disable keyboard matrix interrupt
      #-----
      # Processing
get caus:mfc0 $t1, $13 # $t1 = Coproc0.cause
IsCount:1i $t2, MASK CAUSE COUNTER# if Cause value confirm Counter..
      and $at, $t1,$t2
      beq $at,$t2, Counter_Intr
:li $t2, MASK_CAUSE_KEYMATRIX # if Cause value confirm Key..
      and \$at, \$t1, \$t2
     beq $at,$t2, Keymatrix Intr
others: j end_process # other cases
Keymatrix Intr: li $v0, 4 # Processing Key Matrix Interrupt
      la $a0, msg keypress
      syscall
     j end process
Counter_Intr: li $v0, 4 # Processing Counter Interrupt
      la $a0, msg counter
      syscall
      j end process
end_process:
     mtc0 $zero, $13
                          # Must clear cause reg
en int: #-----
      # Re-enable interrupt
      li $t1, COUNTER
      sb $t1, 0($t1)
      # Evaluate the return address of main routine
      # epc <= epc + 4
# Return from exception
return: eret
```

Home Assignment 5 - KEYBOARD

Vietnamese support:

- Bộ xử lý MIPS cho phép tạo ra ngắt mềm, bằng lệnh teq, hoặc teqi
- Thiết bị Keyboard không tự động tạo ra ngắt khi có một phím được bấm, mà người lập trình phải tự tạo ngắt mềm.

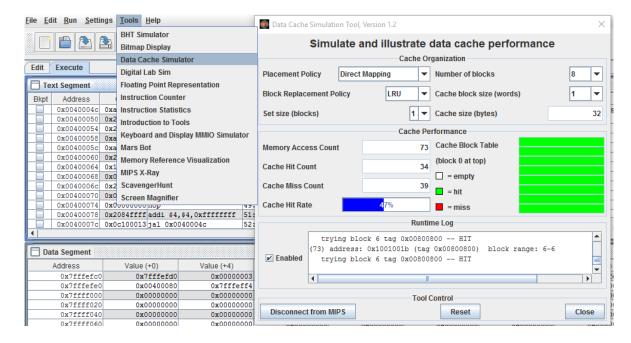
```
.text
          li
              $k0, KEY_CODE
          li
              $k1, KEY READY
              $s0, DISPLAY CODE
          li
          li
              $s1, DISPLAY READY
          nop
              $t1, 0($k1) # $t1 = [$k1] = KEY READY
WaitForKey: lw
         beq $t1, $zero, WaitForKey # if $t1 == 0 then Polling
MakeIntR: teqi $t1, 1 # if $t0 = 1 then raise an Interrupt
          j loop
# Interrupt subroutine
#-----
.ktext 0x80000180
get_caus: mfc0 $t1, $13 # $t1 = Coproc0.cause
IsCount:
         li $t2, MASK CAUSE KEYBOARD# if Cause value confirm
Keyboard..
          and $at, $t1,$t2
          beq $at,$t2, Counter_Keyboard
              end process
Counter Keyboard:
ReadKey: lw $t0, 0($k0)
                               # $t0 = [$k0] = KEY CODE
WaitForDis: lw $t2, 0($s1)
                               # $t2 = [$s1] = DISPLAY READY
          beq $t2, $zero, WaitForDis # if $t2 == 0 then Polling
Encrypt: addi $t0, $t0, 1
                               # change input key
ShowKey:
         sw $t0, 0($s0)
                               # show key
          nop
end process:
```

Home Assignment 6

Looking for and research information about Cache in CPU.

Try to use Data Cache Simulation Tool in MARS.

Understand terms and change parameters.

Function of a Cache Memory

A cache memory is a memory that is smaller but faster than the main memory. Due to the locality of memory references, the use of a cache memory can have the effect on the computer system that the apparent speed of the memory is that of the cache memory, while the size is that of the main memory.

Cache Efficiency

The actual efficiency gained by using a cache memory varies depending on cache size, block size and other cache parameters, but it also depends on the program and data.

Assignment 1

Create a new project, type in, and build the program of Home Assignment 1. Upgrade the source code so that it could defect all 16 key buttons, from 0 to F.

Assignment 2

Create a new project, type in, and build the program of Home Assignment 2. Upgrade the source code so that it could defect all 16 key buttons, from 0 to F.

Assignment 3

Create a new project, type in, and build the program of Home Assignment 3. Upgrade the source code so that it could defect all 16 key buttons, from 0 to F.

Assignment 4

Create a new project, type in, and build the program of Home Assignment 4.

Upgrade the source code so that it could defect all 16 key buttons, from 0 to F.

Assignment 5

Create a new project, type in, and build the program of Home Assignment 5.

Assignment 6

Run the program in the cache simulator and study how the instruction cache works. Then give *full* answers to the following questions.

- How is the full 32-bit address used in the cache memory?
- What happens when there is a cache miss?
- What happens when there is a cache hit?
- What is the block size?
- What is the function of the tag?

Assignment 7

The parameters of the cache memory can be changed to test the effects of different cases. Investigate the effects of different parameter settings.

- Explain the following: cache size, block size, number of sets, write policy and replacement policy.
- If a cache is large enough that all the code within a loop fits in the cache, how many cache misses will there be during the execution of the loop? Is this good or bad?
- What should the code look like that would benefit the most from a large block size?

Conclusions

Before you finish the laboratory exercise, think about the questions below:

- What is polling?
- What are interrupts?
- What are interrupt routines?
- What are the advantages of polling?
- What are the advantages of using interrupts?
- What are the differences between interrupts, exceptions and traps?
- What is the general idea with cache memory?
- What is a block?
- How does block size affect the efficiency of a cache?
- How fast is a cache memory? How fast is a DRAM?
- Do the optimal cache parameters depend on the program code?
- How can one select good cache parameters?
- Is it possible to change cache size on a PC? On a Mac?